

INGEGERD TROEDSSON:

Borgerligheten och skatterna

Så sent som förra året var moderaterna ensamma om att arbeta för lägre skatter också i vanliga inkomstlägen och att kräva skatt efter försörjningsbörda. Men sedan i höstas har det kommit tre olika förslag från Saco SR, finansministern och folkpartiet, som alla innebär sänkning av marginalskatterna i vanliga och högre inkomstlägen. Dessa förslag skulle emellertid – i motsats till det moderata – medföra ännu hårdare skatter för hushåll med svagare skatteförmåga.

En mer realistisk inställning till skattetrycket håller på att tvinga sig fram inom centern och folkpartiet, konstaterar Ingegerd Troedsson. Redan nu står de tre borgerliga partierna eniga i många skattefrågor som t ex i fråga om kravet på inflations-skyddade skatteskalor och en successiv sänkning av fastighetsskatten.

Moderata samlingspartiet var så sent som förra året enda parti som arbetade för lägre och arbetsvänligare skatter också i vanliga inkomstlägen, inte bara för dem som har högre inkomster.

Vi var också enda parti som krävde skatt efter försörjningsbörda och enda parti som arbetade för en stegvis sänkning av vårt världshögsta skattetryck.

Vi var – och är – också enda parti med ett färdigt skatteförslag, t o m förankrat i partiet genom enhälligt stämmobeslut. (Bl a skall enligt detta den statliga inkomsts-katten på sikt endast tas ut på höga inkomster och grundavdrag för barn införas vid den kommunala beskattningen. För den närmaste treårsperioden föreslås sådan sänkning av skattesatserna att de flesta inkomstagare får behålla 65 kr av varje 100-lapp. Skattetrycket bör vidare sänkas med ca fem procentenheter de närmaste fem åren. Detta skall ske genom att en del av tillväxten sätts av för skattesänkningar för hushållen och småföretagen.)

Nya tongångar – utomlands och i Sverige

I dag är tongångarna i många avseenden helt annorlunda än för ett år sedan. Efter den stora skatteomläggningen i USA och de marginalskattesänkningar som är på gång i vår omvärld inser allt fler att Sverige inte kan hålla sig med väsentligt högre skattesatser än andra länder. För att ta några exempel sänker England inkomstskatten i vanliga inkomstlägen från 29 till 27 procent, Tyskland från 22 till 19 procent.

Sedan i höstas har också den ena skat-

Ingegerd Troedsson är Riksdagens förste vice talman.

teskissen avlöst den andra. Först kom SACO/SR-förslaget ("för professorer av professorer"), därefter Kjell-Olof Feldts skatteförslag, som nu varit ute på remiss inom det socialdemokratiska partiet. Slutligen har en arbetsgrupp inom folkpartiet under ordförandeskap av realbeskattningsutredaren Gustaf Lindencrona lagt fram ett förslag som även det skall diskuteras i de egna föreningarna. Centern nöjer sig med att efterlysa en skattereform som ger sänkt skatt på arbete och kapital.

De tre nämnda skatteskiSSerna innebär sänkningar av marginalskatterna i vanliga och högre inkomstlagen. De betonar också hur nödvändigt detta är för att vi skall kunna upprätthålla vår konkurrensförmåga och stimulera tillväxten.

Högre skatt för låginkomsttagare?

Dessa skattesänkningar avses emellertid betalas inom ramen för oförändrat eller t o m något höjt skattetryck. Därigenom har förslagen blivit utmärkta bevis för att det inte längre är möjligt att genomföra förbättringar av skattesystemet utan att samtidigt sänka skattetrycket.

Om skattetaket är nått och t o m genombrutet för människor med vanliga och högre inkomster — och det är det — måste väl detta minst lika mycket gälla dem som har lägre skatteförmåga?

Ändå skulle marginalskattesänkningarna i de tre förslagen betalas genom högre skatt för deltidsarbetande (däribland många småbarnsföräldrar), för heltidsarbetande med låga inkomster (däribland många småföretagare) och för skuldtyngda småhusägare. Grundavdragen skulle nämligen tas bort eller reduceras väsent-

ligt. Dessutom skulle avdragsrätten för småhusräntor halveras enligt s-förslaget eller begränsas genom real beskattning alternativt helt tas bort enligt SACO/SR- och fp-förslagen. Det skulle innebära att småhusägandet ytterligare skulle missgynnas i förhållande till hyreshusboende.

Protesterna mot förslagen har inte låtit vänta på sig. Moderaterna och centern har bestämt motsatt sig ännu hårdare skatter för hushåll med svagare skatteförmåga. Många folkpartitidningar har protesterat liksom villaägarnas organisationer. Och statsministern har i sin TV-de-

Det är moderaterna som är pådrivande när det gäller inriktningen mot ett stegvis sänkt skattetryck.

batt mot Bengt Westerberg motsatt sig fp-förslaget eftersom detta skulle leda till skattehöjningar för låginkomsttagare. Därmed dömde Ingvar Carlsson också ut väsentliga delar av det egna skatteförslaget.

Moderat skattepolitik, förenande bro mellan c och fp

Innebär då dessa invändningar att effektiva bromsklossar placerats ut mot förbättringar i skattesystemet? Enligt min bestämda uppfattning innebär det tvärtom att en mer realistisk inställning håller på att tvinga sig fram, åtminstone inom centern och folkpartiet. Folkpartiledaren Bengt Westerberg har länge framstått som en ivrig försvarare av dagens hårda skattetryck (inte högre än nu men inte heller lägre). Trots detta har folkpartiet i sin aktuella skattemotion från januari inte

bara lagt konkreta förslag till sänkta marginalskatter redan nästa år utan också delvis finansierat dessa med en sänkning av skattetrycket. Anne Wibbe, folkpartiets talesman i ekonomiska frågor, har samtidigt klart markerat sitt förord för sänkt skattetryck i artiklar och riksdagsinlägg.

Även från ledande centerhåll hörs liknande tongångar. Nils Åsling framförde t ex nyligen i finansdebatten centerns åsikt att "dagens skattesystem orsakar väldiga välfärdsförluster som svårigen kan avhjälpas utan ett sänkt skattetryck".

De borgerliga står helt enade i sitt fördömande av löntagarfonderna.

Klart står dock att det är moderaterna som är pådrivande när det gäller inriktningen mot ett stegvis sänkt skattetryck. Därigenom har moderaterna också kommit att fungera som den bro som kan förena centerns vällovliga motstånd mot skattehöjningar i lägre inkomstlagen med folkpartiets (numera) starka förord för arbetsvänligare inkomstskatter.

Real beskattning – återvändsgränd

Låt oss inte heller glömma att de borgerliga står helt enade i sitt fördömande av löntagarfonderna och därmed av den vinstdelningsskatt och den extra arbetsgivareavgift som finansierar dessa fonder. Vi står också helt eniga i vårt krav på inflationsskyddade skatteskalor, i kravet på att arbetande kapital måste befrias från förmögenhetsskatt och på en successiv sänkning av fastighetsskatten för att bara

nämna några av många gemensamma krav.

En fördel för det borgerliga samarbetet är vidare att centern övergivit tanken på en utgiftsskatt. En sådan har helt enkelt visat sig omöjlig att införa. Det skulle vara något av ödets ironi om folkpartiet i stället band sig hårt vid en real beskattning av ränteinkomster och ränteutgifter. Uppfattningen att lägre marginalskatter måste förenas med någon ytterligare avdragsbegränsning bygger på en felsyn. Sänks marginalskatterna så minskar också värdet av ränteavdragen. Räntekänsligheten ökar. En real beskattning är däremot en fantasiprodukt. Ingenstades i världen har man lyckats få en sådan att fungera. Låt oss inte hamna i en ny återvändsgränd som i fråga om utgiftsskatten.

Lägre skattetryck – viktig välfärdsfråga

Varför är det så viktigt att sänka skattetrycket? Skälen är många.

- För att stärka hushållen och förbättra deras möjlighet att leva på sin lön, att av egen kraft kunna förbättra sin ekonomi och att välja sin livsform. Detta är minst av allt enbart en ekonomisk fråga. Det är i grunden en fråga om självkänsla och egenvärde, om tro på sig själv och tro på framtiden, om rätten och möjligheten att få ta ansvar. Detta torde de borgerliga partierna också vara överens om.

- För att stimulera tillväxten. Alltsedan det svenska skattetrycket under 60-talet började skena iväg från övriga västländer har tillväxten i Sverige legat på något av en jumboplats. Följden har blivit enorma välfärdsförluster både för den enskilde och det allmänna.

Det är därför en fåfång strävan att först avvakta en ökad tillväxt innan man anser sig ha råd att sänka skattetrycket. Det är för att tillväxten och välfärden skall kunna öka som vi inte har råd att fortsätta med världens högsta skattetryck.

● För att närma oss, i stället för att fjärma oss, Europa. Den nyligen framlagda Långtidsutredningen visar med förödande tydlighet att lönekostnadsökningarna i Sverige måste mer än halveras, dvs begränsas till ca 3 procent per år, om vi skall kunna behålla vår konkurrenskraft. Alternativet är väsentligt högre arbetslöshet och ännu lägre tillväxt.

Lönekostnadsökningarna lär inte kunna begränsas för de stora löntagargrupperna om vi bara rör om i skattegrytan. Skall löneökningarna kunna begränsas samtidigt som hushållen får en välbehövlig köpkraftsförbättring måste skattetrycket sänkas. (Det kan påpekas att redan industriarbetaren skulle få en betydande standardhöjning under den kommande treårsperioden med det moderata skattesänkingsförslaget, även om lönekostnadsökningen begränsades till "tillåt-na" tre procent per år.)

● För att åstadkomma en rättvisare fördelning. Hur många tänker på att skatte- och bidragspolitiken i många avseenden t o m förstärker inkomstklyftorna mellan människor och regioner i stället för att minska dem?

Ett praktexempel på detta är de specialdestinerade statsbidragen till kommunerna. De kostar ca 50 miljarder kr om året, lika mycket som hela den statliga inkomstskatten tar in från hushållen. Men dessa statsbidrag gynnar redan rika kommuner. Det blir därför allt viktigare att i takt med att kommunernas eget skatteunderlag ökar ta bort dessa styrande och orättvisa statsbidrag. Kvar bör finnas en skatteutjämning som ger alla kommuner

Skatte- och bidragspolitiken förstärker i många avseenden inkomstklyftorna mellan människor och regioner.

mer jämlika grundförutsättningar. Mycket tyder på att folkpartiet i dag är berett att närma sig moderater och centerpartister i denna viktiga rättvisefråga. Därigenom skulle också möjligheterna till betydande sänkning av den statliga inkomstskatten förbättras.

Till sist ligger den stora skillnaden mellan socialistisk och borgerlig skattepolitik i synen på människan. Skall hon allt mer styras medelst skatter och bidrag vad gäller barnomsorg, boende, vård och utbildning eller skall hon ges möjlighet att leva på sin lön och att välja sin livsform på det sätt som passar bäst i olika stadier av livet?